

Kveiteforskning under Polarstjernen

Det var altså mange faglige utfordringer når det gjaldt denne «hellige» fisken, både fra felt og på den eksperimentelle fronten, og det ble derfor bestemt å angripe på begge frontavsnitt. Siden Rollefsen hadde demonstrert vanskeligheten med de pelagiske stadiene, ønsket vi også å skaffe materiale av naturlig bunnslette individer. Disse kunne brukes til å hensyn til vekst og overlevelse, parallelt med at vi gjorde våre erfaringer med de hasardiøse yngste optimalisere oppdrettsmiljøet med stadiene.

Norges fiskeriforskningsråd fulgte opp bevilgningen for 1974 med 43 000 kr til prosjektet i 1975. Nå hadde aktiviteten følgende formål:

1. Innsamling og behandling av stamfisk;
2. Sammenlignende forsøk for å klarlegge om det er forskjell på levedyktighet på egg fra stamfisk og «vill» fisk
3. Føre kveitelarver gjennom metamorfosen
4. Føringforsøk på metamorfoserte larver
5. Forsøk med innsamlet småkveite

Ambisjonsnivået hadde altså blitt trappet vesentlig opp fra foregående år. Entusiasmen var stor, men det skulle raskt vise seg at det fremdeles var mange skjær i kveitesjøen.

Prosjektet med å bygge opp en stamfiskpopulasjon måtte i denne omgang oppgis, blant annet på grunn av transportproblemer med levende kveite fra garnfisket. På bakgrunn av det begrensede eggmaterialet i 1974, bestemte vi oss for å foreta innsamling av egg og transport til Bergen fra en stor og tradisjonell gytelokalitet i Nord-Norge, på utsiden av Stjernøy, ytterst i Altafjorden. Det ble opprettet avtale med vøreier Ingeborg Pedersen, Kvalfjord, Stjernøy, om leie av «Kvalfjord», 60 fot, med fem manns besetning. Fiskeridirektøren ga dispensasjon for fiske i fredningstiden. Fangsten var også her eneste vederlag til båt og mannskap. Solemdal deltok alene i hele perioden fra 28. januar til 18. februar.

Det ble utført forsøk med de nybefruktede eggene under svært primitive forhold, både ombord og i fiskemottaket. Spesielt gjaldt det muligheten for å redusere eggets spesifikke vekt ved å la dem ligge i lavere saltholdighet før befruktning. Med de fløt ikke bedre av den grunn! Av tilsammen 44 hunnkveiter kunne vi bruke eggene fra syv individer, omtrent det normale for en porsjongsyter i den mest intense gytetiden. Befruktningsfrekvensen og eggutviklingen var bra i starten, men i løpet av den første uken etter transport til Bergen, inntrådte en katastrofal dødelighet i samtlige grupper. Rapporten konkluderte derfor med at transporten var for hardhendt (Anon. 1975).

Gjennomføringen av denne typen undersøkelser bød på spesielle utfordringer. Båten var på feltet fra kl. 03.00 til kl. 20.00. Etter en urolig tur var jeg ikke akkurat den perfekte laboratorieforsker, men arbeidet måtte likevel gjøres. Og så var det å få seg litt søvn og ut igjen. Kort sagt: dette var egentlig en typisk tomannsjobb! Videre så satte det inn med et ukelangt uvær. Mannskapet hadde som sagt bare fangsten som vederlag, og stemningen begynte etterhvert å bli amper. Barna, som gikk på pensjonatskole på fastlandet, kom seg ikke på skolen. Det ble redningen! For å vinne mennenes sympati, måtte jeg finne på noe som deres koner satt pris på. Jeg begynte som huslærer mens stormen ulte i over en uke. Stemningen snudde gradvis i min favør; så lettet været, barna kom seg på skolen og kveitefisket kunne fortsette, med det gamle, gode humøret!

I 1975 ble det også gjennomført en feltundersøkelse for å kartlegge forekomster av de minste bunnslette stadiene av kveite. M/K «Åshild» fra Havøysund ble leid i juli. Fra Havforskningsinstituttet deltok student Tore Strømme. Det ble brukt en liten flyndretrål

(håndvad), kledd med finmasket not. Først ble det undersøkt anbefalte lokaliteter i Porsangerfjorden, men uten resultater. Det var erfaringene til flyndrefiskeren Arnulf Amundsen som til slutt førte til et positivt resultat. Ved Geitingen ved sydvestspissen på Hjelmøy i Finnmark, fikk de tre kveiter på 20-22 favners dyp, alle i størrelse fra 33-90 mm. Som tidligere nevnt forelå det til da bare fem villfangete kveiter i denne størrelsesgruppen fra norske farvann. Toktet med «Åshild» ga altså en stor prosentvis økning av antallet kveiter i dette stadiet, men ikke nok til å drive forsøk med. Hvor en kan finne disse tidlige stadiene av kveite, er fortsatt et mysterium.